

Manuel Ferreiro

G

Gramática
histórica
galega

I. Fonética e Morfosintaxe

EDICIÓNS

laiovento
LAIOVENTO

ENSAIO

4^{ed}
edición

Zas: §63b
zoar: §63b, §79a
zoco: §63b
z'reixa: §13d.2, §131a
zugar: §63b
zume: §21d.2, §63b
zumezuga: §142
zumo: §63b

ÍNDICE

<i>NOTA Á CUARTA EDICIÓN</i>	9
<i>NOTA Á SEGUNDA EDICIÓN</i>	11
<i>NOTA PRELIMINAR</i>	13
<i>SIGNOS FONÉTICOS UTILIZADOS</i>	19
<i>ABREVIATURAS</i>	21
<i>FONÉTICA</i>	25
<i>Evolución do vocalismo</i>	27
Vocalismo tónico	30
Vocalismo átono	46
Vogais iniciais	48
Vogais pretónicas internas (intertónicas).....	56
Vogais postónicas.....	59
Vogais finais.....	61
Ditongos	69
Os ditongos latinos	69
A formación de novos ditongos	71
Vacilación nos ditongos.....	79
Redución de ditongos	82
Evolución dos hiatos romances	83
Encontros de dúas vogais fortes	83
Secuencia <i>-aa-</i>	84
Secuencia <i>-ae-</i>	84
Secuencia <i>-ao-</i>	85
Secuencia <i>-ee-</i>	86
Secuencias <i>-ea-</i> , <i>-eo-</i>	87
Secuencia <i>-oo-</i>	89
Secuencia <i>-oa-</i>	90
Secuencia <i>-oe-</i>	91
As secuencias <i>-ae-</i> <i>-ee-</i> e <i>-oe-</i> nos plurais e nas formas verbais.....	92

Outras secuencias vocálicas en hiato.....	94
Os encontros vocálicos en fonética sintáctica.....	95
As vogais nasais	98
<i>Evolución do consonantismo</i>	100
O sistema consonántico latino.....	100
As grandes transformacións latino-vulgares.....	100
Consoantes oclusivas.....	102
En posición inicial.....	102
En posición intervocálica.....	107
Consoantes xeminadas.....	107
Consoantes simples.....	108
En posición final.....	119
Consoantes fricativas.....	119
En posición inicial.....	119
En posición intervocálica.....	121
Consoantes xeminadas.....	121
Consoantes simples.....	122
En posición final.....	122
Consoantes laterais.....	124
En posición inicial.....	124
En posición intervocálica.....	125
Consoantes xeminadas.....	125
Consoantes simples.....	126
En posición final.....	128
Consoantes nasais.....	129
En posición inicial.....	129
En posición intervocálica.....	129
Consoantes xeminadas.....	129
Consoantes simples.....	130
-n- en sílaba non final.....	131
-n- en sílaba final.....	135
O comportamento de -n- en fonética sintáctica.....	142
Cultismos e refaccións.....	143
En posición final.....	143
Consoantes vibrantes.....	144

En posición inicial.....	144
En posición intervocálica.....	145
Consoantes xeminadas.....	145
Consoantes simples.....	145
En posición final.....	146
Os grupos consonánticos.....	147
Consoante oclusiva ou fricativa /f/ + R.....	147
En posición inicial.....	147
En posición medial.....	148
Consoante oclusiva ou fricativa /f/ + L.....	149
En posición inicial.....	149
En posición medial.....	151
Outros grupos de oclusiva + consoante.....	154
O grupo -PT-.....	154
O grupo -PS-.....	155
O grupo -KT-.....	155
O grupo -KS-.....	157
B, D + consoante.....	159
G + consoante.....	159
S + consoante.....	161
L + consoante.....	163
R + consoante.....	165
Nasal + consoante.....	166
Outras secuencias consonánticas.....	170
Consoante + semiconsoante.....	171
Consoante + iode.....	171
Os grupos -TJ- e -KJ-.....	171
O grupo -DJ-.....	174
O grupo -GJ-.....	175
O grupo -SJ-.....	175
O grupo -NJ-.....	176
O grupo -LJ-.....	177
Os grupos -PJ-, -MJ-, -BJ-, -RJ-.....	178
Consoante + wau.....	180
O sistema consonántico galego.....	182
O consonantismo medieval trovadoresco.....	182
O consonantismo medieval postrovadoresco.....	182

O consonantismo moderno.....	186
O sistema común.....	186
Evolucións dialectais.....	190
O seseo.....	190
A gheada.....	192
A deslateralización de /ʎ/.....	194
<i>Outras evolucións fonéticas</i>	195
Cambios por alteración.....	195
Asimilación.....	195
Disimilación.....	198
Monotongacións e ditongacións vocálicas.....	201
Equivalencia acústica entre consoantes.....	202
Cambios por substracción.....	203
Aférese.....	203
Síncope.....	204
Haploloxía.....	205
Apócope.....	206
Cambios por aumento.....	207
Prótese.....	207
Epéntese.....	209
Anaptixe.....	211
Paragoxe.....	212
Cambios por transposición.....	214
Metátese.....	214
Deslocamento acentual.....	215
Cambios por contaminación lexical.....	216
Cruzamentos lexicais.....	217
Etimoloxía popular.....	217
Alteración de prefixos e sílabas iniciais.....	218
<i>MORFOSINTAXE</i>	221
<i>O nome</i>	223
A desaparición das desinencias casuais.....	223
Restos dos casos en galego.....	225
A desaparición do xénero neutro.....	227

As declinacións latinas e a organización dos nomes en galego.....	229
A flexión de xénero e a metafonía.....	234
A flexión de número.....	238
A gradación no adxectivo: comparativo e superlativo.....	241
<i>Os pronomes persoais</i>	243
Formas tónicas.....	243
Formas átonas.....	248
<i>O Artigo</i>	254
<i>Os Demonstrativos</i>	260
<i>Os Posesivos</i>	263
<i>Os Relativos (interrogativos, exclamativos)</i>	266
<i>Os Indefinidos</i>	268
<i>Os Numerais</i>	272
Cardinais.....	272
Ordinais.....	274
Multiplicativos.....	275
Partitivos.....	276
Colectivos.....	276
<i>O verbo</i>	278
Conxugacións.....	278
Tempos.....	282
A voz pasiva e os verbos depoentes.....	284
Os verbos incoativos.....	285
As desinencias.....	286
Presentes.....	286
Copretérito.....	289
Pretérito e tempos afíns.....	291
Pretérito de Indicativo.....	291
Antepretérito.....	297
Pretérito de Subxuntivo.....	298
Futuro de Subxuntivo.....	299

Futuros	300	<i>Pór~Poñer</i>	336
Futuro de Indicativo	300	<i>Pracer</i>	338
Pospretérito	303	<i>Querer</i>	338
Infinitivo	304	<i>Saber</i>	340
Xerundio	306	<i>Ser</i>	340
Participio	306	<i>Ter</i>	342
O radical	308	<i>Traer</i>	344
Verbos regulares	308	<i>Valer</i>	345
A regularización acentual	308	<i>Ver</i>	346
A regularización fonética	311	<i>Vir</i>	347
A neutralización do timbre nas formas arrizotónicas dos verbos da primeira conxugación	314	Outros verbos irregulares arcaicos	349
Verbos semirregulares	315	<i>O Adverbio</i>	352
Verbos con alternancia vocálica	315	Adverbios de lugar	353
Segunda conxugación	315	Adverbios de tempo	355
Terceira conxugación	317	Adverbios de modo	358
Verbos con alternancia máxima	317	Adverbios de cantidade e precisión	360
Verbos con alternancia mínima	320	Adverbios de negación	361
Verbos con radical acabado en [j] na P1 do Presente de Indicativo e no Presente de Subxuntivo	320	Adverbios de afirmación	362
Os verbos <i>crer, ler e rir</i>	322	Adverbios de dúbida	362
Outros adverbios	362	<i>A Preposición</i>	364
Verbos irregulares	322	<i>A Conxunción</i>	369
Regularización acentual	322	<i>A Interxección</i>	373
VR fechada no Pretérito e tempos afíns	323	<i>BIBLIOGRAFÍA FUNDAMENTAL</i>	375
VT no Pretérito e tempos afíns	323	<i>ÍNDICE DE PALABRAS GALEGAS CITADAS</i>	389
P1 e P3 nos pretéritos fortes	323		
Paradigmas dos verbos irregulares	325		
<i>Caber</i>	325		
<i>Dar</i>	325		
<i>Dicer~Dicir</i>	327		
<i>Estar</i>	329		
<i>Facer</i>	330		
<i>Haber</i>	331		
<i>Ir</i>	332		
<i>Owir~Oír</i>	334		
<i>Parir</i>	334		
<i>Poder</i>	335		